

MAKTABGACHA TA`LIM TASHKILOTI TARBIYACHISINING PEDAGOGIK MAHORATI HAMDA SHAXSIY VA KASBIY SIFATLARI

Hayitova Sabohat Qo`shoqboyevna

Surxondaryo viloyati Boysun tumani Darband mahallasi 9-Son “Shodlik” nomli
DMTT tarbiyachisi

ANNOTATSIYA

Zamonaviy tarbiyachining kasbiy va shaxsiy sifatlari va ularni rivojlantiruvchi jarayonlar hamda pedagogik mahorat va mukamallik, tarbiyachilarning shaxsiy sifatlari va kasbiy faoliyatlarida nimalarga e`tibor qaratishi lozim ekanligi haqida so`z yuritilgan.

Kalit so`zlar: pedagog, shaxsiy sifatlar, kasbiy malakalar, rivojlanish, mukammallik, hamkorlik, shaxs, texnologiya, mahorat.

Zamonaviy mutaxassisning kasbiy tayyorgarligi fundamental umumiy ta'lim, psixologik, pedagogik va maxsus bilimlarni, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni o`rganishni, yangilik va ijodkorlikka munosabatni shakllantirishni o`z ichiga oladi. Shu munosabat bilan tarbiyachilar kasbiy mahoratini oshirishning eng muhim jihati pedagogik mahoratni anglash hisoblanadi. Pedagogik mahoratning tarkibiy qismi sifatida tarbiyachi shaxsiy va kasbiy sifatlarga ega bo`lishi lozim. Shundagina u pedagogik mukammallikka erishgan hisoblanadi.

Pedagogik mukammallik- bu har bir o`qituvchi uchun ochiq bo`lgan, ammo doimiy takomillashtirishni talab qiladigan o`qitish va tarbiyalash san'ati. Bu tarbiyaviy ishning barcha turlarini, jumladan, uning dunyoqarashi va qobiliyatini har tomonlama rivojlantirishga yo`naltira oladigan kasbiy qobiliyatdir.

Pedagogik mahoratning mohiyati tarbiyachining o`ziga xos fazilatlarida yotadi, u bu ishni amalga oshirish orqali uning muvaffaqiyatini ta'minlaydi. Pedagogik mahorat faoliyatda namoyon bo`ladi, uning ustunligi badiiylkdir. Bu deyarli bir

zumda yangi vaziyatlarga o'tish, o'zingizni yangi qiyofada topish, g'oyalar bilan yashash qobiliyati; bu shaxsiy ko'rinishlarning boyligi, muammoni qo'yish va hal qilishning majoziy usuli, tasavvur o'yini, inoyat, ma'naviyat, ichki erkinlik hissi. Bu shaxsning ma'naviy boy ichki dunyosining namoyon bo'lishi bo'lib, shaxs tomonidan ma'naviy va amaliy rivojlanish jarayonida o'zini-o'zi kasbiy takomillashtirish va o'z-o'zini tarbiyalashga bo'lgan ehtiyojni qondirish maqsadida ijodiy faoliyatning muayyan turlarida shakllanadi. Shu o'rinda tarbiyachining kasbiy va shaxsiy sifatlari haqida so'z yuritsak!

Tarbiyachining shaxsiy va kasbiy sifatlari

Tarbiyachi maktabgacha yoshidagi bolalarga tabiat, jamiyat hodisalari, kattalarning mehnati haqida boshlang'ich bilim va tushunchalar beradi, ularga madaniy axloq, o'z tengdoshlari va kattalar bilan madaniyatli munosabatda bo'lish odatlarini singdiradi, yaxshilik, haqiqatgo'ylik, adolat, jasurlik, kamtarinlik, kattalarga hurmat bilan qarash, tabiatga qiziqish, kuzatuvchanlik, o'simlik va hayvonlarga g'amxo'rlik bilan qarash, mehnatsevarlik, kattalar mehnati natijalarini asrab-avaylash kabi axloqiy sifatlar tarbiyalaydi.

Pedagog kerakli bilim, malaka va ko'nikmalarni ma'lum bir izchillik bilan egallab borsagina bolalarni tarbiyalash va ularga ta'lim berish ishida yaxshi natijalarga erishadi. Tarbiyachi o'z kasbining mohir ustasi bo'lish uchun maxsus tayyorgarlik ko'rishi kerak. U quyidagi shartlarga amal qilishi kerak:

1. Pedagog bolalarni kuzata oladigan, ularning xulqi, xatti-harakati sabablarini to'g'ri tahlil qilib, unga ijobiy ta'sir etuvchi vositalarni topa olishi;
2. Yosh avlodni kerakli bilim, malaka, ko'nikmalardan xabardor qilish uchun pedagogning nutqi ravon, aniq, mantiqiy, ixcham bo'lishi lozim.
3. Ta'lim berishda texnikaviy vositalardan samarali foydalana olishi kerak. Bolalar bilim, malaka, ko'nikmalarni yaxshi o'zlashtirib olishlari uchun ularni faollashtirib, turli xildagi qiziqarli savollardan foydalanishi kerak;
4. Tarbiyachi o'ziga yuklangan vazifani bajarish uchun bolalarda o'sha faoliyatiga nisbatan qiziqish uyg'ota olish, ularning diqqatini jalb qilib, faolligini o'stirish, bolalarning xulqini, xatti-harakatini haqqoniy baholay olishi;

5. Har bir faoliyat uchun kerakli materiallarni oldindan tayyorlab qo'yishi;
6. Kun tartibini to'g'ri tashkil eta bilishi, bolalar jamoasiga undagi har bir a'zoni e'tiborga olgan holda rahbarlik qila olishni bilishi talab etiladi.
7. Bolalarning ruhiy va jismoniy holatini aniqlay bilishi va buni bolalar bilan amalga oshiriladigan ta'lim-tarbiyaviy ish- larida e'tiborga olishi;
8. Tarbiyachi ota-onalar bilan muntazam ravishda suhbatlar, uchrashuvlar o'tkazib, axborot almashtirib turishi, bolasining xulq-atvori haqida ma'lumot berib turishi kabi kasbiy sifatlarga ega bo'lishi lozim.

Pedagog tabiyachining shaxsiy sifatlariga esa :

1. Bolalarga nisbatan xayrixohlik munosabatda bo'lishi, har bir bola uchun qulay sharoit yaratishi, xafa bo'lsa ovuntira olishi;
2. O'zining hamkasblariga nisbatan samimiy munosatlar o'rnatish olishi, hayotiy qiyin vaziyatlardan to'g'ri qaror qabul qilgan holda chiqib ketolishi ;
3. Samimiy va ochiqko'ngilli bo'lishi, barcha bolalarni birdek sevishi va shaxs sifatida hurmat qilishi kabi sifatlarni keltirishimiz mumkin.

Eng muhimi - tarbiyachi bolalarga ishonch bilan qarashi, ularning mehnatsevarligi, mustaqilligi, tashabbuskorligini to'g'ri taqdirlashi va mustaqil faoliyat qilishlari uchun imkoniyat yaratishi kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Muslimov N.A, UsmonboyevnM.H, Sayfurov D.M, Turayev A.B “Pedagogik kompetentlikva kreativlik asoslari ” T-2015
2. Davlatshen M.G “Umumiy psixologiya” T-2002
3. Ziyadullayeva D.X “ Tarbiyachi faoliyatida kasbiy mahorat va ijodkorlik sifatlari ” SamDu -2021